

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
e-ΕΦΚΑ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Βαθμός Προτεραιότητας: **ΑΜΕΣΟ**

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ & ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

ΤΜΗΜΑΤΑ: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
ΜΙΣΘΩΤΩΝ & ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Μ.ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, Ε.ΦΑΓΚΡΑ, Π. ΔΑΒΟΥ

ΤΗΛ.: 2132169390, 2132169308, 2132169462

Ταχ. Δ/ση: Αχαρνών 27-29, Τ.Κ. 10439 Αθήνα

e-mail: d.sintaxon@efka.gov.gr

Προς: Τους αποδέκτες του Πίνακα Α'

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Ασφάλισης
2. Γενική Διεύθυνση Πληροφορικής και
Επικοινωνιών (προς ενέργεια)
3. Γενική Διεύθυνση Παροχών & Υγείας
(προς ενέργεια)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

Ομάδα Έργου Συντάξεων

ΘΕΜΑ: «Ενιαίες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο. Οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11^Α του Ν. 4387/2016, όπως προστέθηκε στο άρθρο 11 του νόμου αυτού με το άρθρο 26 του Ν. 4997/2022.»

Σχετ.: Η εγκύκλιος 3/2023

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως είναι γνωστό, με την εγκύκλιο **3/2023** κοινοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου **11^Α του Ν. 4387/2016, όπως προστέθηκε στο άρθρο 11 του νόμου αυτού με το άρθρο**

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 650016c0b04a8e2f87fec838 στις 12/09/23 12:49

26 του ν. 4997/2022. Με τις διατάξεις αυτές θεσπίστηκαν ενιαίες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας **από κοινή νόσο** για όλους τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που εντάχθηκαν στον e-ΕΦΚΑ, ανεξαρτήτως ημερομηνίας πρώτης ασφάλισης. **Από τις 25/11/2022, λοιπόν, καταργουμένης κάθε αντίθετης καταστατικής διάταξης, εφαρμόζονται καθολικά οι κανόνες συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο που ορίζονται στις εν λόγω διατάξεις, επί αρχικών αιτήσεων που υποβλήθηκαν από την ημερομηνία αυτή και μετά, επί αρχικών εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης κατά την ίδια ημερομηνία, καθώς και επί των αιτήσεων παράτασης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος που έχει αναγνωριστεί για πρώτη φορά με τις εν λόγω διατάξεις.**

Κατ' εξαίρεση, μεταβατικά μέχρι τις 31.12.2023 διατηρείται η ισχύς των καταστατικών διατάξεων του τ. Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων για τους ασφαλισμένους του φορέα αυτού. Μετά το πέρας της μεταβατικής περιόδου, από 1.1.2024 εφαρμόζονται πλέον οι διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 4997/2022, ενώ και ειδικά για το χρονικό διάστημα **από 1.1.2024 μέχρι 31.12.2024** το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό αναπηρίας των ίδιων ασφαλισμένων καθορίζεται σε **πενήντα εννέα τοις εκατό (59%)**. Ευνόητο είναι ότι από 01.01.2025 και στον τ. ΟΓΑ θα ισχύουν οι ίδιες βαθμίδες αναπηρίας, όπως και στους άλλους ενταχθέντες φορείς.

Στη συνέχεια παρατίθενται αναλυτικές οδηγίες σχετικά με τις ενιαίες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο, το απαιτούμενο ποσοστό ιατρικής αναπηρίας, τον καθορισμό της ασφαλιστικής αναπηρίας και τα αρμόδια όργανα, τη διάρκεια και τη λήξη του δικαιώματος συνταξιοδότησης, τον επανέλεγχο του δικαιώματος συνταξιοδότησης, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία διευκρίνιση για την ορθή εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων:

B. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΗ ΝΟΣΟ

Οι προϋποθέσεις που καθορίζουν το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας και πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά είναι:

- το ποσοστό αναπηρίας που προσδιορίζει τη βαθμίδα αναπηρίας,
- οι ελάχιστες ασφαλιστικές προϋποθέσεις,
- η διακοπή της βιοποριστικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου.

1. Ποσοστό αναπηρίας-βαθμίδες αναπηρίας

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 650016c0b04a8e2f87fec838 στις 12/09/23 12:49

Οι ασφαλισμένοι του e-Ε.Φ.Κ.Α. δικαιούνται κύρια σύνταξη λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο με ποσοστό αναπηρίας **τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%)**, που πιστοποιείται αποκλειστικά από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.). **Κατ' εξαίρεση, από 1.1.2024 -οπότε το εν λόγω άρθρο θα εφαρμόζεται πλέον και στους ασφαλισμένους στον τ. Ο.Γ.Α.- και μέχρι 31.12.2024** το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό αναπηρίας των ασφαλισμένων αυτών καθορίζεται σε **πενήντα εννέα τοις εκατό (59%)**.

α) Ποσοστό αναπηρίας που προσδιορίζεται αποκλειστικά από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (Κ.ΕΠ.Α.)

Το ποσοστό αναπηρίας που προσδιορίζεται αποκλειστικά από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (Κ.ΕΠ.Α.) **διακρίνεται:**

- i. σε **ποσοστό ιατρικής αναπηρίας**, δηλαδή με βάση αμιγώς ιατρικά κριτήρια και
- ii. σε **ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας**, δηλαδή ανάλογα με την επίδραση της αναπηρίας στην καθολική ικανότητα για άσκηση του συνήθους ή παρεμφερούς επαγγέλματος ή την ανάκτηση της ικανότητας αυτής.

Επισημαίνεται ότι στο απαιτούμενο για συνταξιοδότηση ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας (50% ή για τους ασφαλισμένους στον τ. Ο.Γ.Α. 59% για το έτος 2024) **συμπεριλαμβάνεται και το ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας.**

β) Ποσοστό αναπηρίας που προσδιορίζεται από το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο

Το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο δύναται (δεν υποχρεούται) να προσαυξήσει το ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας που έχει προσδιορισθεί από το Κ.ΕΠ.Α. Η προσαύξηση αυτή εκτιμάται με βάση κριτήρια αγοράς εργασίας ή κοινωνικά, σύμφωνα με τις περ. α), β) και γ) της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως ισχύει, περί του καθορισμού των βαθμίδων αναπηρίας. Ο τρόπος προσαύξησης του ποσοστού της ασφαλιστικής αναπηρίας καθορίζεται ανάλογα με την ημερομηνία πρώτης ασφάλισης, ως εξής:

- i. **ασφαλισμένοι για πρώτη φορά πριν από την 1.1.1993 (παλαιοί):** το συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας δεν μπορεί να ξεπερνά τις **δεκαεπτά (17) αυτοτελείς (ακέραιες) ποσοστιαίες μονάδες** επί του ποσοστού που προσδιορίζεται με βάση τα ιατρικά κριτήρια.

- ii. **ασφαλισμένοι για πρώτη φορά από την 1.1.1993 και μετά (νέοι):** το συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας δεν δύναται να ξεπερνά τις **δεκαπέντε (15) ποσοστιαίες μονάδες** επί του ποσοστού που προσδιορίζεται με βάση τα ιατρικά κριτήρια.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι οι εν λόγω διατάξεις του τρίτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 11^Α του Ν. 4387/2016, που καθορίζουν το μέγιστο συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας για τους παλαιούς και τους νέους ασφαλισμένους, είναι εφαρμοστές τόσο από τις Υγειονομικές Επιτροπές ΚΕ.Π.Α. όσο και από τα ασφαλιστικά όργανα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

1. Έστω ότι παλιός ασφαλισμένος κρίνεται από ΚΕ.Π.Α. με ποσοστό ιατρικής αναπηρίας 40% και ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας 50%. Το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο δύναται να προσαυξήσει το συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας μέχρι δεκαεπτά (17) αυτοτελείς ποσοστιαίες μονάδες επί του ποσοστού που προσδιορίζεται με βάση τα ιατρικά κριτήρια. **Δηλαδή, δύναται να προσαυξήσει το ποσοστό 40% κατά 7 αυτοτελείς ποσοστιαίες μονάδες με κριτήρια αγοράς εργασίας ή κοινωνικά,** επειδή το ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας που έκρινε το ΚΕ.Π.Α. ανήλθε στο 50%. Συνεπώς, το συνολικό ποσοστό αναπηρίας δύναται να ανέλθει σε 57%.

2. Έστω ότι **παλιός** ασφαλισμένος κρίνεται από ΚΕ.Π.Α. με ποσοστό ιατρικής αναπηρίας 40% και ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας 57%. **Το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο δεν δύναται να προσαυξήσει το συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας, επειδή το μέγιστο ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας εξαντλήθηκε το ΚΕ.Π.Α.,** που προσέδωσε 17 αυτοτελείς ποσοστιαίες μονάδες επί του ποσοστού που προσδιόρισε με βάση τα ιατρικά κριτήρια. Συνεπώς, το συνολικό ποσοστό αναπηρίας δύναται να ανέλθει σε 57%.

3. Έστω ότι **νέος** ασφαλισμένος κρίνεται από ΚΕ.Π.Α. με ποσοστό ιατρικής αναπηρίας 50% και ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας 52%. Το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο δύναται να προσαυξήσει το συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας μέχρι δεκαπέντε (15) ποσοστιαίες μονάδες επί του ποσοστού που προσδιορίζεται με βάση τα ιατρικά κριτήρια. **Δηλαδή, δύναται να προσαυξήσει το ποσοστό 50% κατά 5,5 ποσοστιαίες μονάδες με κριτήρια αγοράς εργασίας ή κοινωνικά,** επειδή το ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας που έκρινε το

ΚΕ.Π.Α. ανήλθε στο 52%. Συνεπώς, το συνολικό ποσοστό αναπηρίας δύναται να ανέλθει σε 57,5%.

4. Έστω ότι **νέος** ασφαλισμένος κρίνεται από ΚΕ.Π.Α. με ποσοστό ιατρικής αναπηρίας 60% και ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας 69%. Το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο **δεν** δύναται να προσαυξήσει το συνολικό ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας, **επειδή το μέγιστο ποσοστό ασφαλιστικής αναπηρίας εξαντλήθηκε από το ΚΕ.Π.Α.** Συνεπώς, το συνολικό ποσοστό αναπηρίας δύναται να ανέλθει σε 69%.

γ) Βαθμίδες αναπηρίας

Υπενθυμίζεται ότι ο καθορισμός των βαθμίδων αναπηρίας σύμφωνα με τις περ. α), β) και γ) της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως ισχύει, είναι ο εξής:

«5. α) Ο ασφαλισμένος θεωρείται βαριά ανάπηρος, αν λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, ετήσιας τουλάχιστο διάρκειας κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες και τη μόρφωση του περισσότερο από το 1/5 του ποσού που συνήθως κερδίζει σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης.

β) Ο ασφαλισμένος θεωρείται ανάπηρος αν λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, διάρκειας ενός έτους το λιγότερο κατά ιατρική πρόβλεψη, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το 1/3 του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης.

γ) Ο ασφαλισμένος θεωρείται μερικά ανάπηρος αν λόγω πάθησης ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής μεταγενέστερης της υπαγωγής του στην ασφάλιση, εξάμηνης το λιγότερο κατά ιατρική πρόβλεψη διάρκειας, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση, περισσότερο από το 1/2 του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης.»

Επομένως, αντίστοιχα:

- α) η βαθμίδα **βαριάς αναπηρίας** αντιστοιχεί σε συνολικό ποσοστό 80% και άνω
- β) η βαθμίδα **αναπηρίας (συνήθους)** αντιστοιχεί σε συνολικό ποσοστό 67% μέχρι 79,99%
- γ) η βαθμίδα **μερικής αναπηρίας** αντιστοιχεί σε συνολικό ποσοστό 50% μέχρι 66,99%

Επίσης, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, **σε κάθε βαθμίδα αναπηρίας αντιστοιχεί ελάχιστη χρονική διάρκεια της αναπηρίας κατά ιατρική πρόβλεψη**, αντίστοιχα, ως εξής:

- α) στη βαθμίδα **βαριάς αναπηρίας** κατά ιατρική πρόβλεψη η ελάχιστη χρονική διάρκεια της αναπηρίας είναι **ετήσια**
- β) στη βαθμίδα **συνήθους αναπηρίας** κατά ιατρική πρόβλεψη η ελάχιστη χρονική διάρκεια της αναπηρίας είναι **ετήσια**
- γ) στη βαθμίδα **μερικής αναπηρίας** κατά ιατρική πρόβλεψη η ελάχιστη χρονική διάρκεια της αναπηρίας είναι **εξάμηνη**.

2. Ασφαλιστικές προϋποθέσεις

Οι ελάχιστες ημέρες ασφάλισης στον κύριο κλάδο, που πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί από τους ασφαλισμένους προκειμένου να δικαιούνται σύνταξη λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο, είναι οι ακόλουθες:

- α) τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη ή τέσσερις χιλιάδες πεντακόσιες (4.500) ημέρες ασφάλισης, ή**
- β) τουλάχιστον πέντε (5) έτη ή χίλιες πεντακόσιες (1.500) ημέρες ασφάλισης, εκ των οποίων τουλάχιστον δύο (2) έτη ή εξακόσιες (600) ημέρες ασφάλισης εντός των τελευταίων πέντε (5) ετών πριν από την ημερομηνία έναρξης (επέλευσης) της αναπηρίας ή πριν από το έτος έναρξης της αναπηρίας.** Αν κατά τη διάρκεια των πέντε (5) αυτών ετών οι ασφαλισμένοι έχουν επιδοτηθεί για ασθένεια ή ανεργία ή έχουν συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος των πέντε (5) ετών επεκτείνεται για ίσο χρόνο με αυτόν της επιδότησης ή συνταξιοδότησης, ή
- γ) τουλάχιστον ένα (1) έτος ή τριακόσιες (300) ημέρες ασφάλισης εάν δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πρώτο (21ο) έτος της ηλικίας.** Οι ανωτέρω τριακόσιες (300)

ημέρες ασφάλισης αυξάνονται προοδευτικά σε χίλιες πεντακόσιες (1.500) ημέρες ασφάλισης με την προσθήκη εκατόν είκοσι (120) ημερών ασφάλισης για κάθε έτος ηλικίας πέραν του εικοστού πρώτου (21ου) μέχρι τη συμπλήρωση του τριακοστού πρώτου (31ου). Θα πρέπει να γίνει ερμηνευτικώς δεκτό ότι στην περίπτωση των ελευθέρων επαγγελματιών, η προσθήκη θα γίνεται με 5 μήνες ασφάλισης για κάθε έτος ηλικίας πέραν του εικοστού πρώτου (21ου) μέχρι τη συμπλήρωση του τριακοστού πρώτου (31ου).

Όσον αφορά τους **ασφαλισμένους με προϋπάρχουσα της πρώτης ασφάλισης αναπηρία** (βλ. κατωτέρω ενότητα Ζ) οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους όχι όμως και δεκαπέντε (15) έτη ή τέσσερις χιλιάδες πεντακόσιες (4.500) ημέρες ασφάλισης, εάν έχουν συμπληρώσει πέντε έτη ή 1.500 ημέρες ασφάλισης, προκειμένου να συμπληρωθούν τα δύο έτη ή 600 ημέρες ασφάλισης εντός των τελευταίων πέντε (5) ετών πριν από την ημερομηνία έναρξης της αναπηρίας ή πριν από το έτος έναρξης της αναπηρίας, όπως ορίζει η διάταξη της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 11^Α του Ν. 4387/2016, **θα πρέπει να γίνει ερμηνευτικώς δεκτό ότι οι ειδικές αυτές προϋποθέσεις θα αναζητούνται πριν από την ημερομηνία ή πριν από το έτος που πιστοποιείται η έναρξη της διάρκειας της αναπηρίας από την επιτροπή του ΚΕ.Π.Α.**

3. Διακοπή εργασίας

α) Εκτός από την προϋπόθεση του συντάξιμου ποσοστού αναπηρίας, θα πρέπει να ελέγχεται **η με οποιονδήποτε τρόπο διακοπή της υπακτέας στην ασφάλιση εργασίας**, απασχόλησης ή ιδιότητας των ασφαλισμένων που υποβάλλουν αίτηση για τη χορήγηση κύριας σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο. Και τούτο διότι η διάταξη του εδαφίου α της παρ 1 του άρθρου 11^Α του Ν. 4387/2016 το απαιτεί ρητώς, καθόσον για τη χορήγηση σύνταξης από κοινή νόσο κατά την έννοια των διατάξεων των περ. α), β) και γ) της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως ισχύει, δεν αρκεί η επίκληση της αναπηρίας ως αιτίας συνταξιοδότησης, αλλά **η πραγματική αδυναμία του ασφαλισμένου να κερδίζει από βιοποριστική εργασία περισσότερο από όσα δύναται να κερδίζει σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος.**

β) Η διακοπή της βιοποριστικής δραστηριότητας με σκοπό τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο, κατά τα ανωτέρω, θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί το αργότερο την παραμονή της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης πιστοποίησης της αναπηρίας στην «Εθνική Πύλη Αναπηρίας», εφόσον τηρηθεί η προθεσμία της παρ. 10 του άρθρου 103 του ν. 4961/2022 και η ημερομηνία υποβολής

της αίτησης συνταξιοδότησης αναθεί στην ημερομηνία υποβολής της αίτησης στην «Εθνική Πύλη Αναπηρίας» (σχετ. το με αρ. πρωτ. 249278/18-5-2023 Γενικό Έγγραφο e-ΕΦΚΑ. Διαφορετικά, δηλαδή **αν η αίτηση συνταξιοδότησης δεν υποβληθεί εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., η διακοπή της βιοποριστικής δραστηριότητας με σκοπό τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί το αργότερο την παραμονή της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης ή προκειμένου για ελεύθερους επαγγελματίες, η διακοπή του επαγγέλματος θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί το αργότερο έως το τέλος του προηγούμενου μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης.**

γ) Επισημαίνεται ότι και τα πρόσωπα που εμφανίζουν ψυχική ή νοητική αναπηρία ή ψυχική και νοητική αναπηρία, με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω, οφείλουν να διακόπτουν τη βιοποριστική εργασία τους προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο με τις εν λόγω διατάξεις, επειδή, όπως είναι γνωστό, οι διατάξεις του άρθρου 23 του Ν. 4488/2017 (ΦΕΚ Α' 137) {Εγκύκλιος 12/2018}, δεν αφορούν ασφαλισμένους αλλά ήδη συνταξιούχους, οι οποίοι εξακολουθούν να λαμβάνουν τις συνταξιοδοτικές παροχές ακόμα και αν εργάζονται μετά τη συνταξιοδότησή τους, εφόσον η ανάληψη μισθωτής απασχόλησης ή η αυτοαπασχόληση ενδείκνυται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης και η κρίση αυτή πιστοποιείται με γνωμάτευση μονάδας ψυχικής υγείας.

δ) Εξάλλου, κατοχύρουν ως ειδικές οι διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 3801/2009, σύμφωνα με τις οποίες *«Το προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, στο οποίο με απόφαση του φορέα ασφάλισης χορηγείται προσωρινή αναπηρική σύνταξη, θεωρείται ότι βρίσκεται σε αναρρωτική άδεια, χωρίς αποδοχές από την υπηρεσία, εφόσον η νόσος είναι ιάσιμη κατά την εκτίμηση της οικείας υγειονομικής επιτροπής.»*

Συνεπώς, στις εν λόγω περιπτώσεις, επειδή **η υπακτέα στην ασφάλιση εργασία ουσιαστικά έχει διακοπεί με τη χορήγηση αναρρωτικής άδειας χωρίς αποδοχές και δεν υπάρχει κώλυμα για τη χορήγηση σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο,** η Υπηρεσία θα πρέπει να προβαίνει στην έκδοση της διοικητικής πράξης, με κοινοποίηση στον εργοδότη φορέα όπου υπάγεται ο ασφαλισμένος, προκειμένου να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 3801/2009 (εγκ. τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 10/2014).

Γ. ΕΝΑΡΞΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΗ ΝΟΣΟ

Το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο **αρχίζει από την ημέρα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης**, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των εν λόγω διατάξεων, δηλαδή το συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας, ο απαιτούμενος αριθμός ημερών ασφάλισης και η διακοπή της βιοποριστικής δραστηριότητας. Στην περίπτωση όμως που η αρμόδια υγειονομική επιτροπή του ΚΕ.Π.Α. ορίσει ότι η αναπηρία εκκινεί σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, **το δικαίωμα συνταξιοδότησης αρχίζει από την ημερομηνία εκκίνησης της αναπηρίας**, με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου του παρόντος.

Προκειμένου για **ελεύθερους επαγγελματίες**, με διακοπή επαγγελματικής δραστηριότητας μεταγενέστερη της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, θεωρούμε ότι **το δικαίωμα της συνταξιοδότησης θα πρέπει να αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα της διακοπής της βιοποριστικής δραστηριότητας, εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις**. Μέχρι να διευκρινιστεί το ζήτημα της έναρξης συνταξιοδότησης στις περιπτώσεις αυτές από το Υ.Ε.Κ.Α., **επί του σώματος των αποφάσεων συνταξιοδότησης που θα εκδοθούν κατ' εφαρμογή των ανωτέρω για ελεύθερους επαγγελματίες, θα πρέπει να αναγράφεται επιφύλαξη ως προς την ημερομηνία έναρξης του δικαιώματος**.

Εφιστούμε την προσοχή ότι ως προς το θέμα της έναρξης συνταξιοδότησης η προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 103 του ν. 4961/2022 εφαρμόζεται συνδυαστικά (σχετ. το με αρ. πρωτ. 249278/18-5-2023 Γενικό Έγγραφο e-ΕΦΚΑ). Δηλαδή, αν η αίτηση συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο υποβληθεί εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., η αίτηση συνταξιοδότησης ανάγεται στην ημερομηνία υποβολής της αίτησης στην «Εθνική Πύλη Αναπηρίας».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έστω ότι η αίτηση για πιστοποίηση της αναπηρίας υποβλήθηκε στην «Εθνική Πύλη Αναπηρίας» στις 10.12.2022 και η αίτηση για τη χορήγηση σύνταξης λόγω αναπηρίας στις 15.1.2023. Η γνωμάτευση ΚΕ.Π.Α. εκδόθηκε στις 30.4.2023 και πιστοποίησε ότι η έναρξη της αναπηρίας τοποθετείται την 1.3.2023. **Το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας θεμελιώνεται την 1.3.2023.**

Δ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΗ ΝΟΣΟ

1. Η σύνταξη λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο καταβάλλεται **για όσο χρονικό διάστημα ισχύει η πιστοποίηση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής του ΚΕ.Π.Α.** Εξακολουθούν να εφαρμόζονται **οι καταστατικές διατάξεις που καθορίζουν τις προϋποθέσεις ασφαλιστικής μονιμοποίησης της συνεχούς συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας**, όπως ισχύουν για τους ασφαλισμένους κάθε φορέα κοινωνικής ασφάλισης που εντάχθηκε στον e-ΕΦΚΑ, καθώς και οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 25 του Ν.2084/1992, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 8 του Ν. 3863/2010.

2. Εάν συνταξιούχος, που είχε πιστοποιηθεί με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, πριν από τη λήξη ισχύος της πιστοποίησης υποβάλει νέα αίτηση για πιστοποίηση της αναπηρίας του προκειμένου να παραταθεί το διάστημα της συνταξιοδότησής του, η σύνταξη εξακολουθεί να καταβάλλεται και μετά τη λήξη ισχύος της πιστοποίησης και μέχρι την έκδοση πιστοποίησης επί της νέας αίτησής του και πάντως για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από τη λήξη της ισχύος της προηγούμενης πιστοποίησης, δηλαδή μέχρι έξι μήνες από την καταληκτική ημερομηνία του προηγούμενου διαστήματος συνταξιοδότησης. Αν πιστοποιηθεί ότι φέρει μικρότερο ποσοστό αναπηρίας από το προηγούμενο και εξ αυτού του λόγου η σύνταξη λόγω αναπηρίας που δικαιούται ο ασφαλισμένος είναι μικρότερη από αυτήν που έλαβε στο χρονικό διάστημα μετά τη λήξη του προηγούμενου διαστήματος συνταξιοδότησής του, το αχρεωσήτως καταβληθέν ποσό σύνταξης εισπράττεται άτοκα, διά συμψηφισμού, που διενεργείται με μηνιαία παρακράτηση επί των συνταξιοδοτικών παροχών που λαμβάνει εφεξής ο δικαιούχος. Η παρακράτηση δεν δύναται να υπερβεί το είκοσι τοις εκατό (20%) των παροχών που λαμβάνει ο ασφαλισμένος σε μηνιαία βάση.

Αν ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται σύνταξη λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο βάσει του ποσοστού αναπηρίας που πιστοποιήθηκε με αφορμή την αίτηση για παράταση της συνταξιοδότησής του, τα ποσά σύνταξης που καταβλήθηκαν αχρεωσήτως αναζητούνται σύμφωνα με τον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ν. 4978/2022, Α' 190).

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται για όλα τα επιδόματα και τις συντάξεις που χορηγούνται με αιτία την αναπηρία από κοινή νόσο από τον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) και τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Οι ανωτέρω διατάξεις ουσιαστικά επικαιροποιούν το γνωστό περιεχόμενο των διατάξεων του άρθρου 28 του ν. 4488/2017.

Εφιστούμε ιδιαίτερα την προσοχή στην εφαρμογή της εν λόγω διάταξης, η οποία αποσκοπεί στην απρόσκοπτη καταβολή των συντάξεων.

Για το λόγο αυτό επισημαίνουμε ότι τόσο στην περίπτωση αυτή όσο και σε κάθε περίπτωση που κρίνεται η παράταση του δικαιώματος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας, οι Υγειονομικές Επιτροπές του ΚΕ.Π.Α. οφείλουν να πιστοποιούν την αναπηρία των ασφαλισμένων από την επομένη της ημερομηνίας λήξης της προηγούμενης πιστοποίησης, ανεξάρτητα από την ημερομηνία υποβολής της αίτησής τους για νέα πιστοποίηση.

Ε. ΛΗΞΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο παύει:

α) την επομένη της λήξης της ισχύος της πιστοποίησης, βάσει της οποίας πιστοποιήθηκε η αναπηρία του δικαιούχου, αν αυτή δεν παρατάθηκε ή δεν εκδόθηκε νέα πιστοποίηση βάσει της οποίας πιστοποιείται το ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας που αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση της σύνταξης λόγω αναπηρίας, σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις ή

β) αν διαπιστωθεί, βάσει νεότερης πιστοποίησης, ότι το ποσοστό αναπηρίας του δικαιούχου είναι μικρότερο από το ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας που αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση της καταβαλλόμενης σύνταξης λόγω αναπηρίας.

ΣΤ. ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Το αρμόδιο ασφαλιστικό όργανο του ε-Ε.Φ.Κ.Α. **δύναται να ελέγχει αυτεπαγγέλτως ανά πάσα στιγμή τη συνδρομή των προαναφερόμενων προϋποθέσεων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο** για κάθε ασφαλισμένο και να ζητεί επανεξέτασή του από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή του ΚΕ.Π.Α..

Ζ. ΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥΣΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Όπως αναφέρεται και στις διατάξεις των εφαρμοστέων περ. α), β) και γ) της παρ. 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύουν, η αναπηρία πρέπει να είναι μεταγενέστερη της πρώτης ασφάλισης προκειμένου να κριθεί το δικαίωμα συνταξιοδότησης στις εν λόγω βαθμίδες αναπηρίας. Στην περίπτωση δ) της ίδιας παραγράφου καθορίστηκαν οι

προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας των ασφαλισμένων για πρώτη φορά μετά την επέλευση της αναπηρίας, δηλαδή των ατόμων με «προϋπάρχουσα αναπηρία». Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 4331/15 (ΦΕΚ-69 Α/2-7-15) που αντικατέστησε την περίπτωση δ), «Ο ασφαλισμένος θεωρείται ανάπηρος ή μερικά ανάπηρος κατά την έννοια των προηγούμενων εδαφίων, έστω και εάν η πάθηση ή βλάβη ή εξασθένηση σωματική ή πνευματική είναι προγενέστερη της υπαγωγής του στην ασφάλιση, εφόσον όμως η μεταγενέστερη της ασφάλισης αναπηρία φθάνει τουλάχιστον το 40% της κατά περίπτωση αναπηρίας.»

Τέλος, σύμφωνα με τη νέα διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 11^Α του Ν. 4387/2016, όπως προστέθηκε στο άρθρο 11 του νόμου αυτού με το άρθρο 26 του Ν. 4997/2022, αν ο ασφαλισμένος είχε αναπηρία πριν από την υπαγωγή του στην ασφάλιση («προϋπάρχουσα αναπηρία»), θεωρείται άτομο με αναπηρία εφόσον η αναπηρία του επιδεινώθηκε μετά την ασφάλισή του και η μεταγενέστερη της υπαγωγής στην ασφάλιση αναπηρία («ποσοστό επιδείνωσης») φτάνει τουλάχιστον το σαράντα τοις εκατό (40%) της αναπηρίας βάσει της οποίας ζητεί τη χορήγηση σύνταξης.

Έτσι, προκειμένου να χορηγηθεί σύνταξη σε ασφαλισμένο με προϋπάρχουσα της ασφάλισης πάθηση, θα πρέπει η επιδείνωση της κατάστασης της υγείας του σε σχέση με την κατάστασή του όταν υπήχθη στην ασφάλιση να ανέρχεται τουλάχιστον σε ποσοστό 20%, όπου 20% είναι το 40% της βαθμίδας αναπηρίας με την οποία χορηγείται σύνταξη μερικής αναπηρίας με ποσοστό τουλάχιστον 50% ($50 \times 40\% = 20$).

Αντίστοιχα, προκειμένου να χορηγηθεί σύνταξη βαριάς αναπηρίας με συνολικό ποσοστό αναπηρίας 80%, θα πρέπει η επιδείνωση να ανέρχεται σε ποσοστό 32% ($80 \times 40\% = 32$) και προκειμένου να χορηγηθεί σύνταξη συνήθους αναπηρίας με συνολικό ποσοστό αναπηρίας 67%, η επιδείνωση θα πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό 27% ($67 \times 40\% = 26,8$).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗΣ	ΒΑΘΜΙΔΑ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
80	32	ΒΑΡΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
67	27	ΣΥΝΗΘΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
50	20	ΜΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
80	30	ΣΥΝΗΘΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
80	20	ΜΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
67	25	ΜΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

α) Όπως προαναφέρθηκε στην Εισαγωγή του παρόντος, οι διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 4997/2022 καταλαμβάνουν αρχικές αιτήσεις που υποβλήθηκαν από 25.11.2022 και μετά, αρχικές εκκρεμείς αιτήσεις κατά την ίδια ημερομηνία, καθώς και αιτήσεις παράτασης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος που έχει αναγνωριστεί για πρώτη φορά με τις εν λόγω διατάξεις.

Αρχικές αιτήσεις συνταξιοδότησης που είχαν υποβληθεί προγενέστερα και ήταν εκκρεμείς κατά την 25.11.2022, σε περίπτωση που δεν είχαν προϋποθέσεις συνταξιοδότησης κατά την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος, θα πρέπει να εξετάζονται και με τις νέες διατάξεις και, εφόσον θεμελιώνουν δικαίωμα, **τα οικονομικά αποτελέσματα θα ανατρέχουν στην ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού (25.11.2022), άλλως μεταγενέστερα, από την πλήρωση όλων των απαιτούμενων προϋποθέσεων.**

Αντίθετα, **θεμελιωμένα δικαιώματα με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις θα πρέπει να κριθούν σύμφωνα με αυτές**, ακόμα και αν ήταν εκκρεμής αρχική αίτηση για την άσκησή τους κατά την ημερομηνία δημοσίευσης των νέων διατάξεων, όπως και στην περίπτωση που καταργήθηκε με τον παρόντα νόμο η κρίσιμη για τη θεμελίωση του δικαιώματος αυτού διάταξη, όπως π.χ. η συνταξιοδότηση άνευ διακοπής επαγγέλματος με τις διατάξεις του ν. 3996/2011 ασφαλισμένου τ. ΟΑΕΕ.

β) Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 4387/2016, όπως ισχύουν, σύμφωνα με την οποία τα μέλη οικογένειας θανόντος ασφαλισμένου δικαιούνται σύνταξη με κριτήριο τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας, οι ασφαλιστικές προϋποθέσεις των περ. α, β και γ της παρ. 1 του άρθρου 11Α του Ν. 4387/2016 θα ελέγχονται με βάση την ημερομηνία επέλευσης του θανάτου και όχι της αίτησης συνταξιοδότησης για την αιτία αυτή. Επομένως, **κάθε αίτηση συνταξιοδότησης λόγω θανάτου ασφαλισμένου που επήλθε από την 25.11.2022 και μετά θα πρέπει να κριθεί ως προς τη συμπλήρωση των ασφαλιστικών προϋποθέσεων σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις.** Αποφάσεις συνταξιοδότησης που εκδόθηκαν με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις θα πρέπει να επανεξετασθούν οίκοθεν ή/και κατόπιν αίτησης-όχλησης.

γ) **Ειδικά ζητήματα θα διευκρινιστούν εγγράφως μεταγενέστερα, όπως η έναρξη συνταξιοδότησης των ελευθέρων επαγγελματιών, η πιστοποίηση της διακοπής επαγγέλματος για τους ασφαλισμένους του τ. ΟΓΑ, η διαχείριση περιπτώσεων παρατάσεων αναπηρίας παλαιών ασφαλισμένων με ποσοστό μικρότερο του 67%, που δεν ήταν συντάξιμο**

με τις προϊσχύουσες διατάξεις, καθώς και ως προς το ζήτημα της εργασίας των συνταξιούχων λόγω αναπηρίας μετά τη συνταξιοδότηση, που θα ρυθμιστεί με ενιαίους κανόνες για όλους τους ασφαλισμένους των φορέων που εντάχθηκαν στον e-ΕΦΚΑ, θα ακολουθήσουν ειδικές διευκρινιστικές οδηγίες.

δ) Όλοι οι υπάλληλοι θα πρέπει να λάβουν γνώση αυτού του εγγράφου, με ευθύνη του προϊσταμένου της υπηρεσιακής μονάδας όπου υπηρετούν.

Ειδικά:

Οι προϊστάμενοι των Διευθύνσεων της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφορικής και Επικοινωνιών οι οποίες είναι αρμόδιες για τη διαδικασία εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων στο μηχανογραφικό σύστημα απονομής συντάξεων λόγω αναπηρίας και λόγω θανάτου ασφαλισμένου, **αμέσως μετά τον καθορισμό των λειτουργικών προδιαγραφών θα πρέπει να μεριμνήσουν για την ολοκλήρωση όλων των απαιτούμενων δράσεων το ταχύτερο δυνατό.**

Οι αρμόδιοι προϊστάμενοι Διευθύνσεων της Γενικής Διεύθυνσης Παροχών και Υγείας θα πρέπει να μεριμνήσουν για την ορθή αποτύπωση των απαιτούμενων στοιχείων στη Γ.Α.Π.Α., ώστε, μεταξύ άλλων, να εμφανίζονται διακριτά πεδία του ποσοστού ιατρικής και ασφαλιστικής αναπηρίας.

Η ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΕΛΕΝΗ Σ. ΝΙΑΡΧΑΚΟΥ